

Spurná, Denisa

[Čermák, Petr; Koťátková, Adéla; Buchtele, Tomáš; Mrva, Jan. Jazyková situace v současném Španělsku]

Linguistica Brunensia. 2025, vol. 73, iss. 1, pp. 163-166

ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/LB2025-38520>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.82576>

License: [CC BY-NC-ND 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Access Date: 16. 10. 2025

Version: 20250711

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Čermák, Petr – Koťátková, Adéla – Buchtele, Tomáš – Mrva, Jan:

Jazyková situace v současném Španělsku.

Praha: Univerzita Karlova. 2023. 242 s.

ISBN 978-80-246-5515-4

Recenzovaná monografie se zaměřuje na komplexní zkoumání mnohajazyčnosti ve Španělsku. Kniha se věnuje detailnímu popisu a analýze současného stavu jazyků ve Španělsku, jejich právnímu postavení, sociálnímu a kulturnímu významu a politickým aspektům jazykové politiky.

Kniha se zabývá současnou jazykovou situací ve Španělsku, přičemž zahrnuje nejen španělštinu (kastilštinu), ale i další oficiální jazyky jako katalánštinu, baskičtinu a galicištinu. Autoři zkoumají, jak tyto jazyky koexistují, jaké mají právní postavení a jak jsou vnímány ve společnosti. Důležitou součástí je i zkoumání historických, politických a sociálních kontextů, které ovlivňují současnou jazykovou politiku a praxi.

Kniha využívá kombinaci kvalitativních a kvantitativních metod výzkumu, včetně analýzy právních dokumentů, historických zdrojů, statistických dat a sociolingvistických studií. Teoretický rámec zahrnuje přístupy z oblasti sociolingvistiky a jazykové politiky. Jedná se spíše o přehled dosavadního stavu poznání než o prezentaci původního výzkumu. Autoři syntetizují existující literaturu a výzkumy na dané téma, aby poskytli ucelený obraz o jazykové situaci ve Španělsku. Dílo tak nabízí důkladný přehled a analýzu složité a dynamické jazykové situace ve Španělsku, což je téma relevantní pro jazykovědce, sociolingvisty, politology a všechny, kteří se zajímají o otázky mnohajazyčnosti a jazykové politiky.

Kniha je rozdělena na pět částí, autorem většiny z nich je Petr Čermák. Na třetí, nejobsáhlejší kapitole spolupracoval společně s Adélou Koťátkovou, Tomášem Buchtelem a Janem Mrvou.

První kapitola je úvodní, vysvětluje čtenáři především autorský záměr a popisuje základní fakta týkající se mnohajazyčnosti ve Španělsku. Záměrem knihy je analyzovat současný stav těchto jazyků, jejich právní postavení, sociální a kulturní význam, a také politické aspekty jazykové politiky ve Španělsku. Mnohajazyčná situace ve Španělsku je komplexní téma, které se dotýká několik důležitých aspektů. Španělsko je zemí s bohatou kulturní a jazykovou rozmanitostí, kterou je důležité studovat a pochopit; jeho dlouhá historie střetů a spolupráce mezi různými jazykovými komunitami ovlivňuje současnou jazykovou politiku a společenské vztahy. Jazyková politika ve Španělsku je složitá a zahrnuje právní a politická rozhodnutí, které mají zásadní dopad na každodenní život občanů. Mnohajazyčnost ovlivňuje sociální dynamiku a identitu jednotlivých komunit, což je důležité pro porozumění sociálním procesům a integraci. Jazyková situace má navíc přímý dopad na vzdělávací systém a mezilidskou komunikaci, což je klíčové pro sociální soudržnost a rozvoj společnosti. Dílo poskytuje hloubkovou analýzu těchto aspektů a přispívá k lepšímu porozumění složitým jazykovým vztahům ve Španělsku.

Ve druhé kapitole se autor zaměřuje na charakteristiku jazykové situace ve Španělsku a rozšiřuje tak téma, které stručně představil v předcházející kapitole. Kromě výčtu jazyků a dialektů Španělska přibližuje čtenáři také realie, které úzce souvisí právě se sociolingvistickou situací, která ve Španělsku vznikla (například autonomní společenství a jejich počty obyvatel, ekonomiku nebo vnitřní uspořádání Španělska). Vysvětluje jednotlivé pojmy a souvislosti, celý výklad navíc doplňuje obsáhlými tabulkami.

Musím ocenit rozdělení jazyků do čtyř skupin, které dostatečně pomáhají čtenáři pochopit jejich postavení, a také jejich označení písmeny, díky kterému je výklad přehledný. Konkrétně se jedná o:

- A) jazyk užívaný na celém území Španělska (kastilština – oficiální jazyk Španělska používaný na celém jeho území; mateřský jazyk většiny obyvatel, jazyk státní správy, vzdělávání a médií),
- B) jazyky považované španělskou ústavou za kooficiální na konkrétních územích (katalánština – kooficiální jazyk v Katalánsku, na Baleárských ostrovech a ve Valencii; baskičtina – kooficiální jazyk v Baskicku a částech Navarry; galicijština – kooficiální jazyk v Galicii),
- C) jazyky bez oficiálního statusu, tj. nekooficiální (např. aragonština používaná v některých částech Aragonska a asturleonština používaná v Asturii, které ale nejsou oficiálně uznávány),
- D) jazyky se specifickým postavením (např. caló nebo portugalština, které mají specifické postavení v určité oblasti nebo v rámci určité sociální skupiny).

Krátce, ale dostatečně je popsána také historie jazyků. Za velmi přínosnou hodnotím podkapitolu věnující se vzájemné srozumitelnosti. Vzájemná srozumitelnost mezi různými jazyky a dialekty je zásadní pro pochopení jazykové otázky ve Španělsku. Autor zkoumá míru lingvistické podobnosti mezi různými jazyky a dialekty, které jsou ve Španělsku používány, a využívá empirických studií a dat k ilustraci míry vzájemné srozumitelnosti mezi jednotlivými jazyky, kterou vyjadřuje v procentech. Průzkumu se zúčastnili pouze monolingvní mluvčí španělštiny bez kontaktu s menšinovými jazyky. Rozdílná situace, kde se vzájemná srozumitelnost projevuje, je například v bilingvních regionech nebo ve školních systémech, kde se vyučuje více jazyků. Autorův komplexní přístup k problematice vzájemné srozumitelnosti umožňuje čtenářům lépe pochopit, jak jazyková diverzita ovlivňuje komunikaci a sociální dynamiku ve Španělsku.

Jádrem celé monografie je třetí kapitola, která už se věnuje konkrétním jazykům a jejich vzájemnému soužití. Nejprve se Petr Čermák zaměřuje na španělštinu (kastilštinu), poté ho vystřídá Adéla Kořátková, která se chopila charakteristiky katalánštiny. Na baskičtinu se zaměřuje příspěvek Tomáše Buchtele. Následuje ho podkapitola věnující se galicijštině, kterou společně s Petrem Čermákem zpracoval Jan Mrva. Každý z jazyků byl stručně charakterizován, byla popsána jeho současná situace a postavení, historie, a také územní rozšíření. Texty se věnují také právní otázce, normě a kodifikaci a podpory a propagaci jazyků. Přestože bychom dle názvu mohli očekávat, že se autoři věnují pouze Španělsku, svůj výzkum rozšiřují i na rozšíření zmiňovaných jazyků v jiných státech (např. katalánština v sardském Algheru).

Jednotlivé části jsou doplněny také hypotézami a daty zpracovanými v přehledných tabulkách. Kapitulu zakončuje opět Petr Čermák, který ještě představí další menší jazyky, konkrétně aragonštinu, asturštinu, leonštinu, mirandštinu a fala.

Ve čtvrté kapitole knihy se analyzuje a hodnotí různé jazyky používané ve Španělsku podle několika klíčových parametrů a kritérií. Představeno je zde zobecňující hodnocení situace na základě tzv. sociolingvistického statusu (Ramallo 2018), který přihlíží ke čtyřem faktorům: mezigenerační přenos (zda se jazyk přenáší na mladší generace a jaká je úroveň jeho udržitelnosti), právní ochrana a uznání (zda má jazyk oficiální nebo kooficiální status podle španělské ústavy a regionálních legislativ), stupeň institucionalizace (zda a jak je jazyk podporován ve vzdělávacích institucích, médiích a veřejných službách) a společenská prestiž (jak je jazyk vnímán ve společnosti a jaký má kulturní význam). Získaná data nám opět zprostředkovává pomocí tabulky.

V rámci výzkumu vyšla španělština (kastilština) nejlépe, což je dáno tím, že je jediným oficiálním jazykem. Druhé místo obsadila katalánština jako jeden z nejlépe hodnocených jazyků. Má kooficiální status v Katalánsku, na Baleárských ostrovech a ve Valencii, jazyk je silně podporován ve vzdělávacích institucích a médiích (především v Katalánsku, ve zbylých oblastech je podporován průměrně). Nižší hodnocení měla například araněština v Katalánsku (nejhůře hodnocena byla především společenská prestiž araněštiny). Mezi nejhůře hodnocené jazyky patří asturleonština, která nemá oficiální status, a má nedostatečnou společenskou prestiž a institucionální podporu. Její mezigenerační přenos je slabý. Autoři se pokusili k přehledu přidat ještě baskičtinu, kterou by na základě sociolingvistického statusu přiřadila do druhé skupiny.

Poslední částí je pak samotný závěr, který shrnuje výsledky výzkumu, a ještě naposledy celou problematiku stručně a jasně objasňuje. Výzkum autorského kolektivu ukazuje, že jazyková situace ve Španělsku je velmi různorodá, přičemž některé jazyky mají silnou podporu a prosperují, zatímco jiné čelí značným výzvám. Situace jednotlivých jazyků se ale díky cílenému úsilí zlepšuje. Tato analýza poskytuje cenné vhledy do toho, jak různé faktory ovlivňují postavení a udržitelnost jazyků v multilingválním kontextu Španělska.

V příloze můžeme nahlédnout do seznamu toponym v jednotlivých jazycích, což značně usnadňuje práci a orientaci v knize. Dále je dílo doplněno o několik map, na které je v rámci publikace odkazováno.

Kompozice díla je uspořádána logicky a přehledně. Výklad je srozumitelný a jasný, autor několikrát zdůrazňuje, že v rámci dané problematiky není možné zůstat pouze na poli lingvistiky, jelikož se do velké míry jedná o sociolingvistickou otázku. Autor si přál vyjádřit objektivní nezaujatý postoj, což se také může jevit jako problematičtější vzhledem k historii Španělska a potlačování jednotlivých jazyků v průběhu dějin. I tak myslím, že se mu podařilo vykreslit věrný a objektivní lingvistický pohled. Knihu doporučuji všem, kteří chtějí porozumět jazykové situaci ve Španělsku a také její motivaci.

Literatura

Ramallo, Fernando. 2018. Linguistic diversity in Spain. In: Ayres-Bennett, Wendy – Carruthers, Janice (eds.), *Manual of Romance Sociolinguistics*, 462–493. Berlin: De Gruyter.

DENISA SPURNÁ

Department of Linguistics and Baltic Languages

Faculty of Arts, Masaryk University

Arna Nováka 1, 602 00 Brno

Czech Republic

spurna@phil.muni.cz

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-NC-ND 4.0 International license terms and conditions (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/legalcode>). This does not apply to works or elements (such as image or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.